

Vlaams
Parlement

stuk **1621** (2011-2012) – Nr. 2
ingediend op 18 juni 2012 (2011-2012)

Voorstel van resolutie

van de heren Joris Van Hauthem en Wim Van Dijck

betreffende de mogelijkheid
voor het Vlaams Parlement een belangenconflict
in te roepen ten aanzien van wijzigingen
aan de Belgische Grondwet

Verslag

namens de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
uitgebracht door de heer Kris Van Dijck

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Eric Van Rompuy.

Vaste leden:

de heer Ward Kennes, mevrouw Griet Smaers, de heren Koen Van den Heuvel, Eric Van Rompuy;
de heren Felix Strackx, Erik Tack, Christian Verougstraete;
de heren Dirk Van Mechelen, Sas van Rouveroi;
de heren Ludo Sannen, Bart Van Malderen;
de heren Matthias Diependaele, Kris Van Dijk;
de heer Lode Vereeck;
de heer Filip Watteuw.

Plaatsvervangers:

de heren Ludwig Caluwé, Dirk de Kort, Jan Durnez, Johan Sauwens;
de heer Joris Van Hauthem, mevrouw Linda Vissers, de heer Wim Wienen;
de heren Marino Keulen, Bart Tommelein;
de heren Patrick Janssens, Bart Martens;
de heren Marc Hendrickx, Jan Peumans;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Bart Caron.

Stukken in het dossier:

1621 (2011-2012) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

De Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting besprak op dinsdag 5 juni 2012 het voorstel van resolutie van de heren Joris Van Hauthem en Wim Van Dijk betreffende de mogelijkheid voor het Vlaams Parlement een belangenconflict in te roepen ten aanzien van wijzigingen aan de Belgische Grondwet (*Parl. St.* Vl. Parl. 2011-12, nr. 1621/1).

1. Toelichting door de heer Joris Van Hauthem

Voor de heer *Joris Van Hauthem* gaf de op z'n minst chaotisch te noemen manier waarop in de plenaire vergadering van 21 maart 2012 (*Hand.* Vl. Parl. 2011-12, Plen.Verg., nr. 28) de door Vlaams Belang voorgestelde motie betreffende een belangenconflict werd behandeld, aanleiding tot het voorgelegde voorstel van resolutie. De motie betreffende het belangenconflict ging over een wijziging van artikel 195 van de Grondwet dat op dat ogenblik aanhangig was in de Senaat. De voorzitter van het Vlaams Parlement verklaarde de bevoegdheid te hebben om de motie in uitvoering van artikel 18, punt 1, van het Reglement van het Vlaams Parlement, onontvankelijk te verklaren, maar legde het vervolgens toch voor aan het Vlaams Parlement, waarop een kort debat volgde. Nadien verklaarde de parlementsvoorzitter dat hij en hij alleen over de ontvankelijkheid kon oordelen en verklaarde de motie onontvankelijk.

De initiële vraag was of een parlement een belangenconflict kan inroepen ten aanzien van wijzigingen aan grondwetsbepalingen die in het Federale Parlement worden voorbereid en besproken. Met het voorgelegde voorstel van resolutie wil Vlaams Belang dat het Vlaams Parlement zélf, en dus niet alleen de parlementsvoorzitter, daarover een uitspraak doet.

Naar aanleiding van de desbetreffende motie tot een belangenconflict, ontving de heer Van Hauthem een advies van de juridische dienst van het Vlaams Parlement, dat eveneens door de parlementsvoorzitter in plenaire vergadering in extenso is voorgelezen op 21 maart. Volgens het advies van de juridische dienst is het niet mogelijk om ten aanzien van een grondwetsbepaling een belangenconflict in te dienen. In de nota werd daarbij onder meer verwezen naar artikel 143 van de Grondwet: “De Grondwet heeft aan de Senaat de bevoegdheid toegekend om bij wege van gemotiveerd advies uitspraak te doen over de belangenconflicten tussen de vergaderingen die wetgevend optreden ‘bij wege van wet, decreet of de in artikel 134 bedoelde regel’ (artikel 143, §2, Gw.). De Grondwet viseert alleen de belangenconflicten tussen vergaderingen die wetgevend optreden (bij wet, decreet of ordonnantie).”. Verder wordt in het advies verwezen naar artikel 32, §1bis, eerste lid, Gew. W. van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen. Volgens de nota kan een deelstaatsparlement een belangenconflict inroepen tegen de volgende federale wetgevende initiatieven: een wetsontwerp, een wetsvoorstel of een amendement op deze ontwerpen of voorstellen. Voorstellen van herziening van de Grondwet kunnen niet het voorwerp zijn van een belangenconflict.

De leidraad in de redenering van de juridische dienst is dat tegen wijzigingen aan grondwetgevende bepalingen geen belangenconflict kan ingeroepen worden, omdat zowel de Grondwet als de (Bijzondere) Wet gewag maken van wetten, decreten en ordonnanties, maar niet van ‘grondwetgevende bepalingen’.

De heer Van Hauthem vraagt zich af of die redenering wel correct is. Het instrument van een belangenconflict biedt een parlement dat wetgevende bevoegdheid heeft, de mogelijkheid om een wetgevende procedure die in een andere parlementaire assemblee aan de gang is, minstens te schorsen, wanneer dat initiële parlement meent dat het door wat daar aan de gang is, ernstig kan worden benadeeld, door wat eventueel in het andere parlement besproken en eventueel ter stemming zal worden gelegd.

De regelgeving inzake belangenconflicten is herhaaldelijk aangepast. Het maakt nog altijd deel uit van de gewone wet tot hervorming der instellingen van 9 augustus 1980 maar via een grondwetswijziging kan het alleen bij bijzondere meerderheid gewijzigd worden.

In de voorbereidende werken is niets terug te vinden over grondwetgevende bepalingen. Het feit dat er niets in de voorbereidende werken staat, betekent volgens de heer Van Hauthem dat het dan ook niet verboden is. Het enige wat men zeker weet, is wie er belangenconflicten kunnen inroepen: parlementaire assemblees met wetgevende bevoegdheid, dus bijvoorbeeld wel de COCOF (Commission Communautaire Française), maar niet de VGC (Vlaamse Gemeenschapscommissie). André Alen vermeldt in het Handboek van het Belgisch Staatsrecht dat “een belangenconflict (...) door een wetgevende vergadering ingediend (kan) worden ten aanzien van een ontwerp of voorstel van wetgevende norm.”.

De heer Van Hauthem stelt dat een grondwettelijke norm per definitie ook een wetgevende norm is. De juridische dienst van het Vlaams Parlement verwijst naar de Raad van State, die stelt geen grondwetsbepalingen te kunnen toetsen aan de Grondwet. In de adviezen van de Raad van State over de nu aanhangig zijnde grondwetswijzigingen, verklaart de Raad van State niet bevoegd te zijn om grondwetgevende bepalingen aan de Grondwet te toetsen, en stelt dat het de Raad van State ook niet is gevraagd. Indien het de Raad van State gevraagd zou zijn, zou de raad misschien wél een toetsing kunnen doen. Het argument van de juridische dienst over de Raad van State lijkt de heer Van Hauthem dan ook vergezocht.

Een ander argument dat grondwettelijke bepalingen wel degelijk zouden kunnen moeten vatbaar zijn voor een belangenconflict, is volgens de heer Van Hauthem dat het Europese verdragsrecht voorrang heeft op de Grondwet. De redenering dat er ten aanzien van de grondwettelijke bepalingen geen belangenconflict kan worden ingeroepen omdat dat geen wetgevende norm zou zijn in de zin van de Grondwet zelf, maar dat wel een belangenconflict kan ingeroepen worden ten aanzien van een Europees verdrag dat op federaal niveau ter bespreking zou voorliggen, en dat dus hogere rang heeft dan de Grondwet zelf, is toch een absurditeit. De spreker veronderstelt dat men bij de totstandkoming van de regeling over de belangenconflicten er misschien zelfs niet bij stilgestaan heeft ook ten aanzien van een grondwetsbepaling die federaal gewijzigd wordt, een belangenconflict te kunnen inroepen. In de definitie van professor Alen wordt gesproken van een ‘wetgevende norm’. Men kan moeilijk ontkennen dat een grondwetsbepaling een wetgevende norm zou zijn.

In het licht van de zesde staatshervorming, ziet men dat grondwetswijzigingen moeten samen gelezen worden met wetten met een bijzondere meerderheid. De rechtsleer stelt duidelijk dat bijzondere wetten i.e. wetten die met een bijzondere meerderheid moeten gestemd worden, wel in aanmerking komen. Dat men het wel mogelijk maakt ten aanzien van bijzondere wetten maar niet voor grondwetgevende bepalingen, is ook een absurditeit. Wijzigingen aan de Grondwet, dus wijzigingen met een tweederde meerderheid, zouden niet vatbaar zijn voor een belangenconflict, maar de uitwerking ervan, een bijzondere wet, dus met een bijzondere meerderheid, zou wel vatbaar zijn voor een belangenconflict.

In het advies van de juridische dienst staat dat de rechtsleer zegt dat ten aanzien van de grondwettelijke norm er geen belangenconflict kan worden ingediend. Op het einde van het advies van de juridische dienst wordt verwezen naar een precedent in het Vlaams Parlement. In 1997 hebben de heren Van Nieuwenhuysen en Van Hauthem een belangenconflict ingediend ten aanzien van de wijziging van artikel 8 van de Grondwet. Toen heeft voormalig parlamentsvoorzitter De Batselier na enkele telefonische consultaties aan de heer Van Hauthem meegedeeld dat een belangenconflict niet kon en heeft hij de motie daarom, als parlamentsvoorzitter, zonder raadpleging van het Uitgebreid Bureau, onontvankelijk verklaard.

Het enige wat men in de rechtsleer vindt, is gebaseerd op de toenmalige beslissing van de parlamentsvoorzitter tot onontvankelijkheid van de motie. De manier waarop het advies van de juridische dienst van het Vlaams Parlement is opgesteld is op dat vlak dus misleidend. De rechtsleer heeft zich gebaseerd op een precedent in het Vlaams Parlement, en

niet omgekeerd. De parlementsvoorzitter heeft zich toen dus niet, zoals in de nota gesuggereerd wordt, gebaseerd op de rechtsleer.

Om die reden vragen de indieners dat het Vlaams Parlement zou verklaren dat het effectief bevoegd is om ten aanzien van grondwetsbepalingen, ook het instrument van het belangenconflict te kunnen gebruiken, te meer omdat het instrument van het belangenconflict in se geen juridisch maar een politiek instrument is. Met een belangenconflict kan men niet garanderen dat wetgevend werk dat op een ander wetgevend niveau gebeurt, zou kunnen gewijzigd worden. Het is een politiek instrument waarbij men verklaart dat men vindt dat belangen worden geschaad als de kwestieuze bepaling wordt aangenomen. Het is dus een preventief en politiek middel om iets 'on hold' te zetten en te overleggen, zonder enige garantie op wat de uitkomst van het overleg ook zal zijn.

2. Bespreking

De heer *Erik Tack* ziet geen argumenten om tegen het voorgelegde voorstel van resolutie te stemmen.

De heer *Kris Van Dijck* stelt dat het hier in feite om een interpretatieve resolutie gaat. Een resolutie is een aanbeveling aan de regering. In het voorgelegde voorstel van resolutie geeft men een interpretatie van wat men meent wat de bevoegdheden van het Vlaams Parlement zijn. Daarom vraagt de heer Van Dijck zich dan ook af of wel het correcte instrument wordt gebruikt. Anderzijds meent hij dat de door de parlementsvoorzitter naar voor gebrachte interpretatie ook een aantal inhoudelijke elementen bevatte, die maakten dat de motie voor een belangenconflict onontvankelijk was.

De heer *Ludo Sannen* merkt op dat men een grondwetswijziging én een wijziging van een bijzondere wet niet zomaar als gelijk aan elkaar moet beschouwen. De interpretatie van de heer Van Hauthem is net zo goed een interpretatie als elke andere interpretatie. Een grondwetswijziging vergt een bepaalde (electorale) procedure, die een andere procedure is dan die voor een bijzondere wet.

Voor de heer *Joris Van Hauthem* richt een (voorstel van) resolutie zich niet noodzakelijkerwijze tot de regering. Er zijn onder meer de vijf resoluties van 3 maart 1999 over de staatshervorming: die richten zich ook niet tot de Vlaamse Regering. Een resolutie kan zich richten tot hetzij de eigen regering, hetzij misschien een andere overheid, maar kan ook een expressie zijn van een standpunt van een parlement. Er zijn al meermaals resoluties gestemd waarbij het parlement zich richtte tot zichzelf.

Het Vlaams Parlement heeft zich op 21 maart 2012 niet uitgesproken over de motie; het mocht zich er niet over uitspreken, maar had het misschien beter wel gedaan. Het is de parlementsvoorzitter die de motie onontvankelijk heeft verklaard, niet het Vlaams Parlement. Dat is net de reden dat het voorstel van resolutie aan de commissie wordt voorgelegd. Het aannemen van het voorstel van resolutie kan een belangrijk precedent scheppen ten aanzien van grondwetswijzigingen. De heer Van Hauthem hoort weinig argumenten die zijn voorstel weerleggen. De spreker beklemtoont daarom zijn argumenten.

De heer *Ward Kennes* merkt op dat de regeling inzake belangenconflicten niet tot stand is gekomen door de decreetgever, maar door de federale wetgever. De vraag moet dan ook gesteld worden of de decreetgever wel bevoegd is om daar een interpretatie aan te geven. Het is geen wetgeving van het Vlaams Parlement, een interpretatie moet komen van diegene die de norm maakt en die dus moet zeggen waartoe de regel dient.

De heer *Joris Van Hauthem* repliceert dat een decreet in het Vlaams Parlement is gestemd dat een interpretatie gaf van de Grondwet in verband met het faciliteitenonderwijs, alhoewel het dus niet om een norm ging die door het Vlaams Parlement was tot stand gebracht.

Een ander voorbeeld is dat met betrekking tot de bijzondere wet van 8 augustus 1980. De heer *Eric Van Rompuy* merkt op dat het in deze voorbeelden wel ging over een aangelegenheid die betrekking had op de Vlaamse bevoegdheden. De heer *Kris Van Dijck* merkt op dat in het bijzonder decreet over het faciliteitenonderwijs door het Vlaams Parlement gesteld is dat bepaalde bepalingen uit het decreet Basisonderwijs ook van toepassing zijn op de scholen die bepaald zijn in de regelgeving inzake faciliteitenscholen. Er werd daar geen interpretatie gegeven aan de Grondwet, maar bepaald dat de bepalingen van een decreet ook van toepassing zijn op de faciliteitenscholen. De heer *Joris Van Hauthem* wijst er op dat het Vlaams Parlement verwees naar de Vlaamse bevoegdheden en naar (artikelen 127 en 129 van) de Grondwet. De spreker vraagt dat het Vlaams Parlement nu interpreteert, in het licht van de federale wetgeving over de belangenconflicten, dat het ook mogelijk moet zijn dat parlementaire assemblees ten aanzien van grondwetgevende bepalingen en wijzigingen, het politieke instrument van het belangenconflict kunnen inzetten.

3. Stemming van het voorstel van resolutie

Ter stemming gelegd wordt het voorstel van resolutie van de heren Joris Van Hauthem en Wim Van Dijck betreffende de mogelijkheid voor het Vlaams Parlement een belangenconflict in te roepen ten aanzien van wijzigingen aan de Belgische Grondwet (*Parl. St.* VI. Parl. 2011-12, nr. 1621/1) verworpen met 8 stemmen tegen 3.

Eric VAN ROMPUY,
voorzitter

Kris VAN DIJCK,
verslaggever